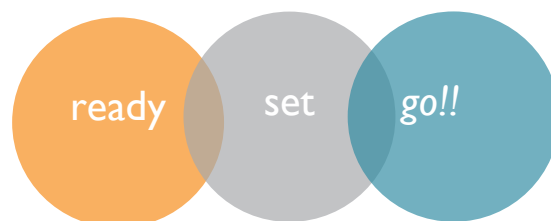

JAARPLAN 2018

I Onze missie

Psychiaters zijn onmisbaar. Onder de medisch specialisten vormen de psychiaters de omvangrijkste groep. Niet zonder reden. Epidemiologisch onderzoek laat zien dat elk jaar bijna een kwart van de Nederlandse bevolking serieuze psychische klachten heeft. Psychiatrische stoornissen veroorzaken meer lijden in onze Westerse samenlevingen dan lichamelijke ziekten, meer dan armoede en werkloosheid. De levensverwachting van een psychiatrische patiënt is gemiddeld met 10 jaar gereduceerd en te vergelijken met de levensverwachting van een verstokte roker. Bijna de helft van mensen met een uitkering lijdt aan een psychiatrische stoornis. De helft van de ziektedagen van werknemers is terug te voeren op psychiatrisch lijden. Psychiatrische stoornissen hebben een negatieve invloed op schoolprestaties, hun impact is net zo groot als het IQ. Negen van de tien gevangenen lijden aan een psychiatrische stoornis wanneer ze worden geïnterneerd.

Psychiaters zijn onmisbaar. Zij zijn nodig om het persoonlijke leed van veel psychiatrische patiënten te verzachten en hebben een belangrijke maatschappelijke functie. Opleiders psychiatrie dragen daarom een grote verantwoordelijkheid. Zij moeten ervoor zorgen dat zij de samenleving voorzien van goed (wetenschappelijk) geïnformeerde, goed geschoolde, goed samenwerkende, helder communicerende en vaardige medische experts die zich inzetten voor kwalitatief hoogstaande psychiatrische patiëntenzorg, die patiëntenzorg stellen boven eigenbelang, en zich ertoe verbinden om hun expertise steeds op peil te houden, en zich levenslang te ontwikkelen.

Het Onderwijsbureau van de NVvP is in het leven geroepen om de opleiders psychiatrie in hun opleidingstaak te ondersteunen. Het Onderwijsbureau stelt aan de psychiaters in opleiding (AIOS) landelijk onderwijs ter beschikking. Omdat wij onder de auspiciën van de NVvP landelijk opereren kunnen wij de krachten bundelen; wij kunnen een beroep doen op een groot netwerk van experts, die de inhoudelijke input leveren voor de diverse cursussen. Dat zorgt voor kwaliteit. In de samenwerking met experts, opleiders, docenten, supervisors, mentoren en AIOS schuilt onze kracht.

1.1 Competentiegericht opleiden

De moderne psychiatrie vraagt, door toename van kennis en kunde, differentiatie in deelgebieden. Psychiaters zullen zich in één of meerdere deelgebieden gaan specialiseren. Tegelijkertijd is het nodig dat de psychiater zijn algemene psychiatrische competenties op peil houdt. In een opleiding die gemiddeld 4 jaar duurt, is het onmogelijk om én algemene competenties én gespecialiseerde competenties aan te leren. Het complexe vak van psychiater is niet in 4 jaar te leren. De gemiddelde carrière van een psychiater duurt meer dan 35 jaar. En van de psychiater wordt gevraagd al die tijd scherp, gemotiveerd en competent te blijven. Dit alles vraagt om een andere kijk op de opleiding. De opleiding is een onderdeel, zij het een wezenlijk onderdeel van levenslang leren. Het voortdurend leren gaat door op de werkplek, ook na het formeel afronden van de opleiding tot medisch specialist. Voor het landelijk psychiatrie-onderwijs betekent dit twee dingen:

1. In de 4-jarige opleiding wordt een gemeenschappelijke basis gelegd die de AIOS-psychiatrie garanties biedt op het verwerven van algemene competenties. Onze cursussen zullen daarop worden afgestemd.
2. Opleiding en bij- en nascholing zullen veel meer dan nu in het verlengde komen te liggen. Ook hier zal het Onderwijsbureau op anticiperen.

2 Onze onderwijsvisie

Het Onderwijsbureau van de NVvP gaat in haar onderwijs uit van een aantal belangrijke onderwijskundige principes:

- De psychiater in opleiding (AIO) is primair verantwoordelijk voor het eigen leerproces. Hij/zij wordt in staat geacht om zelf het leren te plannen, uit te voeren en te evalueren.
- Het kennisonderwijs kan alleen zijn vruchten afwerpen als het plaatsvindt in een context die gericht is op leren in de praktijk. De leeromgeving van de AIO is complex. De communicatie over en weer met patiënten, collega's, supervisors, mentoren, en andere professionals en de reflectie hierop dragen bij aan het leerproces.
- Van en met elkaar leren staat centraal. Het Onderwijsbureau faciliteert het samen leren van AIO; en draagt bij aan een aangename leeromgeving waarin ze feedback ontvangen van medecursisten, tutores en docenten.
- Het leren is gericht op het oplossen van (klinische) problemen. De leeractiviteiten in het landelijk onderwijs sluiten hierop aan.
- Het is belangrijk dat het landelijk onderwijs voortbouwt op de kennis, persoonlijke en professionele ervaring van de AIO. Hiertoe reflecteert de AIO regelmatig op haar/zijn ervaringen en frist zijn/haar basiskennis op.
- Het Onderwijsbureau faciliteert de AIO bij het stellen van leerdoelen, het bewaken van de voortgang van het leerproces, en het evalueren van het leerresultaat.

Uitgaande van deze missie en visie is het Onderwijsbureau ervan overtuigd dat blended learning, waarbij cursussen online worden aangeboden in combinatie van face-to-face bijeenkomsten een effectieve manier is om AIO te onderwijzen. Uit de missie en visie volgen ook algemene doelstellingen voor het Onderwijsbureau.

3 Onze algemene doelstellingen

3.1 Ontwikkelen en doorontwikkeling van cursussen

Het Onderwijsbureau van de NVvP is primair verantwoordelijk voor het ontwikkelen en doorontwikkeling van cursussen voor AIO. Alleen door een intensieve samenwerking met opleiders, experts, tutores, supervisors, mentoren en AIO uit alle consortia is het mogelijk kwalitatief hoogwaardige cursussen te ontwikkelen. Onze digitale leeromgeving voldoet aan de moderne eisen op het gebied van blended learning. Denk aan: literatuur en opdrachten online aanbieden, interactieve video's, gezamenlijk (AIO onderling, of experts en AIO) opdrachten kunnen uitwerken, communicatie tussen de diverse gebruikers mogelijk maken waardoor korte lijntjes ontstaan tussen AIO en experts, digitaal kunnen toetsen, en evaluatiegegevens verschaffen over opdrachten, toetsen en de cursussen als geheel.

3.2 Competentiegericht opleiden

Medisch Specialisten worden sinds 2005 competentiegericht opgeleid (CANMEDS). HOOP (Herziening Onderwijs en Opleiding Psychiatrie) beschrijft de inhoud van de competenties die een psychiater in opleiding moet zien te verwerven en de manier waarop die competenties kunnen worden verworven. Sinds januari 2016 is HOOP 2.0 van kracht. Aan het Landelijk Onderwijs Psychiatrie de taak om conform HOOP 2.0 kennisonderwijs te verzorgen dat competentiegericht opleiden ondersteunt: voortdurend zoeken naar de verbinding tussen lerend werken op de

werkvloer en het assimileren van actuele wetenschappelijke kennis. In 2018 wordt een start gemaakt met de ontwikkeling van een nieuw opleidingsplan. Hiertoe wordt vanuit de NVvP een werkgroep samengesteld, waarin tevens een lid van het Onderwijsbureau deelneemt.

Voor de psychiatrie is in 2017 door het Concilium de keuze gemaakt om met een beperkt aantal EPA's (Entrustable Professional Activity), gestructureerde beschrijvingen van professionele kernactiviteiten, te werken voor het basisgedeelte van de opleiding. De EPA's zijn in deze fase een addendum op het opleidingsplan van de psychiatrie (HOOP 2.0).

Voor het ontwikkelen van deze EPA's is een commissie aangesteld. Na het ontwikkelen van enkele EPA's in 2017 gaat de commissie EPA in 2018 een vervolgopdracht uitvoeren waarbij ook het onderwijsbureau betrokken wordt. Door middel van een pilot wordt onderzocht of de ontwikkelde EPA's in de praktijk goed toepasbaar zijn.

3.3 Docentprofessionalisering

Psychiatrie is bij uitstek een vak waar de professionele vaardigheden verankerd zijn in communicatieve vaardigheden. Interactionele vaardigheden kunnen het best aangeleerd worden in praktijksimulaties. Het Onderwijsbureau biedt trainingen aan in praktijksimulaties. Het geven van supervisies en de rol op zich nemen van mentor vraagt om de nodige deskundigheid die net afgestudeerde psychiaters zich vaak nog eigen moeten maken. Het Onderwijsbureau geeft trainingen in het geven van supervisies en het uitvoeren van het mentoraat. Daarnaast verschaft het Onderwijsbureau alle benodigde informatie die nodig is om het tutorschap goed uit te kunnen voeren.

3.4 Leven lang leren: bij- en nascholing

Als leven lang leren een vereiste is voor het goed functioneren van psychiaters dan mag ook van medische onderwijsinstellingen verwacht worden dat ze onderwijsprogramma's van verschillende niveaus op elkaar afstemmen. Psychiatrisch onderwijs binnen de medische opleiding vormt het fundament voor het psychiatrisch onderwijs van AIOS psychiatrie (denk ook aan het dedicated schakeljaar), het psychiatrisch onderwijs van AIOS is het uitgangspunt voor bijscholing van psychiaters in de breedte, nascholing van psychiaters tot experts gaat weer een stapje verder. Psychiaters zouden hun breedtekennis van het vak kunnen bijhouden met het volgen van de cursussen van het Landelijk psychiatrie-onderwijs.

4 Onze doelstellingen voor 2018

4.1 Ontwikkelen en doorontwikkeling van cursussen

4.1.1 Doorontwikkeling leeromgeving psychiatrieonderwijs.nl

De leeromgeving psychiatrieonderwijs.nl functioneert in de basis prima. Voor 2018 zijn er nog op diverse gebieden winst te boeken wat betreft de doorontwikkeling en optimale gebruik van onze digitale leeromgeving: het inzetten van online werkvormen/tools die de motivatie van AIOS vergroten, digitaal toetsen en het verder verlichten van de administratieve last van beheerders.

Online motiverende werkvormen/tools

De leeromgeving biedt diverse mogelijkheden om AIOS te motiveren. In 2018 willen we onderzoeken welke werkvormen en "tools" we kunnen inzetten voor bijvoorbeeld het opwekken

van de interesse, het overzicht verschaffen in de voortgang van de taken (inzicht in eigen leerproces) en het aansporen tot het daadwerkelijk maken van de opdrachten. De onderlinge communicatie en directe feedback kan eveneens verder worden geoptimaliseerd. Ook willen we onderzoeken of we geïndividualiseerd leren mogelijk kunnen maken door AIOS keuzes in onderwerpen binnen cursussen aan te bieden.

Verlichten administratieve last beheerders

De administratieve handelingen vergen op dit moment nog veel tijd van de beheerders. Samen met de aanbieder wordt er onderzocht welke werkprocessen er nu zijn en hoe dit te optimaliseren en eventueel te automatiseren. Dit heeft voor het Onderwijsbureau op dit moment een hoge prioriteit en we streven ernaar een oplossing te vinden en te implementeren.

4.1.2 Doorontwikkeling van de elf cursussen in het algemeen deel van de opleiding

Lange module (12 weken)	Korte module (6 weken)
Psychotische stoornissen	Spoedeisende psychiatrie
Verslaving	Neuropsychiatrie I
Stemmingsstoornissen	Transculturele psychiatrie
Angst- en dwangstoornissen	Ouderenpsychiatrie
Persoonlijkheidsstoornissen	Kinder- en jeugdpsychiatrie
Forensische psychiatrische rapportage	

Bovenstaande cursussen worden voortdurend geëvalueerd door AIOS, tutoren en experts en op basis van de evaluaties geactualiseerd. Iedere toetsronde worden de toetsen tijdens de ontwikkelfase en analyse bekeken op validiteit en betrouwbaarheid.

4.1.3 Doorontwikkeling van de cursussen in het aandachtsgebied volwassenen

- Ziekenhuispsychiatrie
- Neuropsychiatrie II
- Ontwikkelingsstoornissen in de volwassenheid, ook zelfstandig als e-learning te volgen
- Beleid en management
- Sociale en spoedeisende psychiatrie
- Ernstige psychiatrische aandoeningen
- Psychofarmacologie
- Filosofie, ethiek, levensbeschouwing
- Psychotrauma- en stressorgerelateerde stoornissen
- Bipolaire stoornissen
- DSM-5 (in samenwerking met het RINO), zelfstandig als e-learning te volgen
- Omgaan met een verzoek om hulp bij zelfdoding in de psychiatrie, grotendeels zelfstandig als e-learning te volgen

4.1.4 De landelijke onderwijsdagen in het aandachtsgebied kinder- en jeugdpsychiatrie

Net als vorig jaar worden er ook in 2018 acht landelijke onderwijsdagen Kinder- en Jeugdpsychiatrie georganiseerd, vier dagen voor eerstejaars AIOS en vier dagen voor tweedejaars. Op grond van de evaluaties worden de dagen in 2018 verder op elkaar afgestemd en kritisch bekeken om zo tot thema's te komen die landelijk behandeld dienen te worden met medewerking van externe sprekers. Coördinatoren worden door het Onderwijsbureau geschoold in het gebruik van actieve werkvormen tijdens de dag. De kwaliteit van de schriftelijke toetsen geniet voortdurende aandacht. In 2018 is de onderwijsdag 'de ontwikkeling van het kind' omgezet naar een cursus. Deze is ook te volgen voor AIOS die een ander aandachtsgebied volgen.

4.1.5 De landelijke onderwijsdagen in het aandachtsgebied ouderenpsychiatrie

Het aandachtsgebied Ouderenpsychiatrie bestaat uit vijf cursussen, die in een carroussel van twee jaar draaien. In 2018 zijn onderwijsdagen gepland rondom Psychologische behandeling, Ethiek en recht, Veroudering en Gerontopsychiatrie. De cursus Psychologische behandeling is uitgebreid met 1 onderwijsdag en de cursus Veroudering is 3 naar 2 dagen gegaan. Dit betekent dat nieuwe leeractiviteiten ontwikkeld zullen worden voor de onderwijsdagen en de leeromgeving.

Voor 2018 gaan we verder met het ontwikkelen van toetsing in dit aandachtsgebied. Het streven is om het aandachtsgebied cursussen af te sluiten met een toets waarvoor de AIOS een certificaat krijgen.

4.1.6 De psychotherapie cursussen

Het psychotherapie onderwijs - algemeen deel

In 2018 werken we aan de doorontwikkeling van de Basistraining Psychotherapie, Systeemtherapie, Psychodynamische Psychotherapie en Cognitieve gedragstherapie. De erkenning van deze cursussen voor accreditatiepunten zal verder worden besproken met de specialistische verenigingen, zoals Vereniging voor Gedragstherapie en Cognitieve Therapie (VGCT) en de Nederlandse Vereniging voor Relatie- en Gezinstherapie (NVRG).

Daarnaast is er op het Voorjaarscongres 2018 een nieuw boek voor de Basistraining Psychotherapie gepubliceerd dat geschreven is door Moniek Thunnissen en Maurits Nijs. De Basistraining Psychotherapie zal hierop worden aangepast.

Blended learning is het uitgangspunt van deze cursussen. We zetten in op het verrijken van de online content, zoals het opnemen van videolectures, demonstraties, casuïstiek, testen, leerpaden, literatuur, opdrachten, fora, etc. De AIOS kun zich met behulp van de online informatie goed voorbereiden op de bijeenkomsten waardoor er tijdens de bijeenkomsten meer tijd is voor praktische oefening en verdieping.

Voor het psychotherapie onderwijs (en ter ondersteuning van andere cursussen) is de e-learning Verbindend gesprekstechnieken beschikbaar.

In 2018 zal het Consortium Zuid Nederland Cluster Zuid ook aan twee landelijke cursussen psychotherapie deelnemen.

Het psychotherapie onderwijs – aandachtsgebied

We willen inventariseren aan welke psychotherapie cursussen in het aandachtsgebied landelijk behoefte is. We weten bijvoorbeeld dat docenten groepspsychotherapie / de Nederlandse Vereniging voor Groepsdynamica en Groepstherapie interesse heeft om de krachten en mogelijkheden te bundelen. Dit zou een goede optie zijn. Maar welke andere psychotherapie-methodieken kunnen worden geboden? Wat is de behoefte? Wat sluit goed aan op de praktijk? Welke specialistische verenigingen staan open voor erkenning? Is erkenning verder nodig? Op deze en andere vragen willen we graag een antwoord vinden.

Ook in 2018 blijkt dat er onder de docenten psychotherapie behoefte bestaat zich te scholen in het inzetten van simulatietechnieken bij onderwijs. Het Onderwijsbureau heeft voor deze docenten trainingen opgezet. Ongeveer 20 docenten zullen hier gebruik van maken.

4.1.7 Nieuwe cursussen in 2018

Het komende jaar zullen we werken aan de ontwikkeling van een aantal nieuwe cursussen, waaronder:

- Somatisch-symptoomstoornis en verwante stoornissen; de cursus is gepresenteerd op het Voorjaarscongres 2018. Vanaf april 2018 gereed voor gebruik.
- Eetstoornissen (in samenwerking met de Tijdstroom); ontwikkeling gaande, eind 2018 gereed voor gebruik. Het betreft een e-learning met een entreetoets, 3 lessen van elk één uur, en een afsluitende eindtoets. De e-learning is te volgen door AIOS en psychiaters (nascholing, accreditatie wordt aangevraagd).
- Neurowetenschappen; ontwikkeling is gestart begin 2018.
- De ontwikkeling van het kind; deze cursus is sinds april 2018 gereed voor gebruik. Doelgroep zijn de aios in de aandachtsgebieden, waarbij de cursus ook toegankelijk is voor aios volwassenenpsychiatrie en ouderenpsychiatrie.
- Behandeling persoonlijkheidsstoornissen; expertgroep (in de loop van 2018 operationeel).
- Geschiedenis van de psychiatrie (in samenwerking met prof. dr. Joost Vijselaar van de Universiteit Utrecht); start medio 2018.

4.1.8 Digitale toetsing

Met het project digitaal toetsen in 2017, dat heeft geresulteerd in een succesvolle digitale toetsafname in één consortium in september 2017, is winst behaald wat betreft het verhogen van de toetskwaliteit. De winst is beperkt maar meer kan niet verwacht worden gezien de relatief kleine groep aios en de keuze om zoveel als mogelijk bij de huidige situatie te blijven. We gaan vervolgstappen zetten om meer ervaring op te doen en de meerwaarde van digitaal toetsen verder te ontdekken.

In maart 2018 vindt een digitale toetsafname plaats op twee locaties binnen één consortium en in juni 2018 vindt een digitale toetsafname plaats in drie consortia.

Tot slot gaan we met de landelijke databank die in samenwerking met het Platform Coördinatoren psychiatrieonderwijs van de Nederlandse Medische Faculteiten is aangelegd het aantal vragen van de entreetoetsen uitbreiden.

4.1.9 Samenwerking met de opleidingen psychiatrie in Antwerpen en Brussel

De AIOS-psychiatrie uit Antwerpen en Brussel hebben kennis gemaakt met drie cursussen uit het algemeen deel van de Nederlandse opleiding, te weten: psychotische stoornissen, stemmingsstoornissen en ouderenpsychiatrie. De evaluatie door de AIOS van de voor hen nieuwe onderwijsvorm was overwegend positief. Reden om de pilot door te zetten. In 2017 is de cursus persoonlijkheidsstoornissen aan de Belgische AIOS worden aangeboden. In 2018 worden weer twee cursussen aangeboden: 1. de cursus filosofie, ethiek en levensbeschouwing, 2. De cursus bipolaire stoornissen.

4.2 Docentprofessionalisering

Het Onderwijsbureau organiseert ter bevordering van de professionalisering van psychiaters die betrokken zijn bij de opleiding een trainingscyclus bestaande uit jaarlijks:

- regionale tutortrainingen (7 per jaar)
- landelijke tutortrainingen (2 per jaar)
- training van docenten psychotherapie (1 per jaar)
- training in supervisie en mentoraat (optioneel)
- teach the teacher (optioneel)

Naast trainingen gaan we tutores en docenten ook online meer ondersteunen bij het begeleiden van onderwijsbijekomsten en het vinden van hun weg op de leeromgeving. Er wordt voor experts en tutores een e-learning cursus ontwikkeld over “toetsvragen maken”, welke eind 2018 gereed zal zijn. Daarnaast is er eerder een start gemaakt met het opzetten van een online platform voor tutores en docenten waar zij op elk moment informatie kunnen vinden over didactische onderwerpen zoals het geven van feedback, het stimuleren van groepen, het leiden en verdiepen van discussies, etc. Ook is het platform een plek waar tutores en docenten elkaar kunnen vinden en vragen en ervaringen kunnen delen. In 2018 wordt aandacht gegeven aan de verdere ontwikkeling van dit platform.

Met bijdragen aan (inter)nationale congressen wil het Onderwijsbureau het gedachtengoed verspreiden van competentiegericht opleiden in de psychiatrie. Met het aanbieden van een stageplek voor AIOS biedt Onderwijsbureau AIOS de gelegenheid zich te bekwamen in onderwijs. In 2018 zal AIOS Joyce van Grinsven stage lopen bij het Onderwijsbureau.

4.3 Leven lang leren: bij- en nascholing

Als opmaat voor een geaccrediteerde bijscholingsmodule voor psychiaters is in samenwerking met de uitgeverij de Tijdstroom een e-learningmodule ‘Ontwikkelingsstoornissen op volwassen leeftijd’ ontwikkeld.

In samenwerking met uitgeverij de Tijdstroom wordt een e-learning over eetstoornissen ontwikkeld. Deze e-learning is bedoeld voor psychiaters (nascholing) en AIOS. De e-learning wordt eind 2018 operationeel. Voor deze e-learning zal accreditatie worden aangevraagd.

Samen met de afdeling Metamedica (Prof G. Widdershoven) van het VU Medisch Centrum is een trainingsmodule “Omgaan met het verzoek om hulp bij zelfdoding in de psychiatrie” ontwikkeld voor AIOS en psychiaters. In 2018 zal deze training (geaccrediteerd) via Emergis als nascholing worden

aangeboden aan psychiaters. AIOS kunnen het online deel zelfstandig volgen, en bij genoeg belangstelling wordt het dagdeel vaardighedenonderwijs ingepland.

Aanstellingen medewerkers Onderwijsbureau NVvP:

Maurits Nijs, psychiater, programmadirecteur/ 0,6 fte

Tamara Cohen, management assistent, beheerder leeromgeving/ 0,8 fte

Tjitske Buurman, management assistent/ 0,4 fte

Til Bleijendaal, onderwijskundige/ 0,6 fte

Elma Dijkstra, onderwijskundige/ 0,6 fte

Wieke ter Weijde, onderwijskundige/ 0,6 fte

Marjan Tabak, onderwijskundige/ 0,6 fte